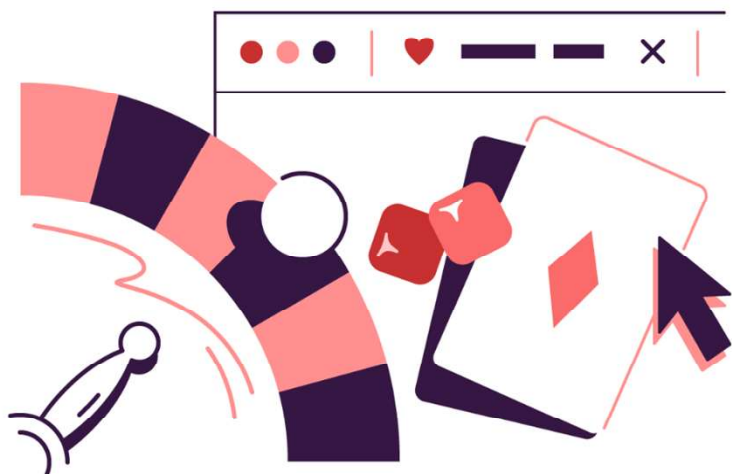

Tilsynsrapport – tiltak etter hvitvaskingsloven
Royal Bingodrift AS

Sammendrag tilsynsrapport

Rapportnummer	1-2023
Vår saksreferanse	23/01522
Dokumenttilsyn	
Virksomhet	Royal Bingodrift AS
Revisjonsområde	Kartlegging av innførte tiltak etter krav i hvitvaskingsloven
Revisjonsteam	Anya Markhus – seniorrådgiver Tatyana Søreide Klepaker – seniorrådgiver

Rapportens innhold:

Tilsynsrapport 1-2023 beskriver resultat etter revisjon av krav til tiltak etter hvitvaskingsloven hos Royal Bingodrift AS.

Hovedkonklusjoner:

Lotteritilsynet har kontrollert hvordan Royal Bingodrift AS følger opp de krav til tiltak som kommer frem av hvitvaskingsloven (hvvil.) med tilhørende forskrift, jf. hvvl. § 4 (2) bokstav g.

Royal Bingodrift AS (heretter Royal Bingodrift) har oversendt dokumentasjon på en ryddig og strukturert måte og i samsvar med det som vi har bedt om. Selskapet har utpekt en hvitvaskingsansvarlig og har levert rutine for håndtering av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering.

Lotteritilsynet har avdekket to avvik i forbindelse med tilsynet, og det er gitt fire merknader. Vi ber om tilbakemelding på hvordan dere vil følge opp avviket og merknadene **innen 7. september 2023**.

Førde 7. juli 2023

Tatyana Søreide Klepaker
Seniorrådgiver

Anya Therese Markhus
Seniorrådgiver

Innhold

1. Bakgrunn for tilsyn	4
2. Metode	4
3. Resultat	5
3.1 Risikovurderinger (hvvil. § 7)	5
3.1.1 Lotteritilsynets vurdering	6

3.2 Rutiner (hvvl. § 8).....	7
3.2.1 Lotteritilsynets vurdering	8
3.3 Krav til opplæring (hvvl. § 36).....	8
3.3.1 Lotteritilsynets vurdering	9
3.4 Kundetiltak og løpende oppfølging (hvvl. kap. 4)	9
3.4.1 Lotteritilsynets vurdering	10
3.5 Undersøkelse og rapportering til Økokrim (hvvl. kap. 5)	11
3.5.1 Lotteritilsynets vurdering	11
3.6 Internkontroll (hvvl. § 35)	12
3.6.1 Lotteritilsynets vurdering	12
4. Oppsummering av resultat og videre oppfølging	13
4.1 Avvik	13
4.2 Merknader.....	14

1. Bakgrunn for tilsyn

Bingomedhjelpere ble høsten 2018 omfattet av hvitvaskingsloven med tilhørende forskrift, jf. hvitvaskingsloven (hvvl.) § 4 (2) bokstav g. Dette innebærer at bingomedhjelpere må ha gode systemer for å sikre at lovens krav følges opp på en god måte. Lotteritilsynet er tillagt oppgaven med å føre tilsyn med dette regelverket, jf. hvvl. § 43, annet ledd, bokstav c.

Hovedmålet med dette tilsynet er å få en oversikt over hvordan bingobransjen som bransje har implementert hvitvaskingsregelverket. Lotteritilsynet har på bakgrunn av dette gjennomført dokumenttilsyn rettet mot noen utvalgte bingomedhjelpere, herunder Royal Bingodrift.

Ettersom innholdet i lovens krav må vurderes opp mot den aktuelle risikoen i bransjen, har det i dette tilsynet vært særlig viktig å få kartlagt hvordan bransjen har risikovurdert egen virksomhet, og spesielt om denne er knyttet opp mot risikobildet i den overordnede risikovurderingen av spillmarkedet på en god måte.

Videre er målet med tilsynet å få en oversikt over hvordan bransjen har implementert sentrale krav i hvitvaskingsloven;

- Risikovurdering og rutiner (hvv. kap. 3)
- Kundetiltak og løpende oppfølging (hvv. kap. 4)
- Undersøkelse og rapportering (hvv. kap. 5)
- Internkontroll og revisjon (hvv. § 35)
- Opplæring (hvv. § 36)

Denne kunnskapen vil være et viktig bidrag inn i vårt arbeid med å utarbeide en veileder særlig tilpasset spillbransjen. En slik veileder vil både gjøre det lettere for bransjen å bruke ressursene riktig, og ikke minst tydeliggjøre hvilke forventninger Lotteritilsynet har til aktørene ved fremtidige tilsyn hvor etterlevelsen av kravene vil være mer fremtredende.

Ettersom tilsynet denne gang primært er gjennomført for å skaffe kunnskap om implementering av hvitvaskingsregelverket i bransjen som sådan, vil kun klare avvik danne grunnlag for pålegg om retting.

2. Metode

Det er valgt en overordnet tilnærming for tilsynet hvor vi legger vekt på å kartlegge hvordan tilsynsobjektene har innrettet seg etter kravene i hvitvaskingsloven. En slik kartlegging vil gi oss kunnskap om risiko for hvitvasking innenfor bingo, samtidig som vi gjennomfører tilsyn på et overordnet nivå. Det betyr at vi opparbeider oss kunnskap om teoretisk risiko for hvitvasking og terrorfinansiering samtidig som vi avdekker om noen ikke har tiltak slik loven krever.

Basert på tidligere tilsyn, har Lotteritilsynet i perioden 2021 – 2023 valgt å gjennomføre dokumenttilsyn med utvalgte bingoentreprenører. Royal Bingodrift er blant dem som er valgt ut som tilsynsobjekt.

Lotteritilsynet sendte varsel om tilsyn den 27. mars 2023, og mottok etterspurt dokumentasjon innen fristen som ble satt til 27. april 2023. Det er ikke bedt om ytterligere dokumentasjon og våre vurderinger er basert på mottatt dokumentasjon.

Vi gjennomfører denne gangen et kartleggingstilsyn. Det betyr at vi gir individuelle tilbakemeldinger til de utvalgte tilsynsobjektene basert på innførte tiltak, men at nivået på tilbakemeldingene er tilpasset et overordnet nivå.

Metoden gir oss et godt grunnlag for å utøve vår veiledningsplikt overfor bingomedhjelperne og gir oss noe tid til å kartlegge den reelle risikoen i tilknytning til

driften av bingovirksomheten. Metoden åpner også for et mer dialogbasert tilsyn, der vi kommer med anbefalinger til forsterking eller justering av innførte tiltak.

Lotteritilsynet understreker likevel at dersom det er åpenbare brudd på lovkrav vil det blir varslet pålegg om retting.

Ved avvik vil Lotteritilsynet legge fram revisjonsbevis. Vi vil også be om en oppfølgingsplan som beskriver hvilke tiltak dere vil iverksette for å utbedre avvikene.

Ved merknader forventer vi at de påpekte forholdene håndteres slik at de ikke senere utvikler seg til avvik. Ved merknad ber Lotteritilsynet også om tilbakemelding på hvordan dere vil følge opp vår anbefaling.

3. Resultat

Dokumentasjonen som er sendt til Lotteritilsynet har vært ryddig og oversiktlig, slik at vi har kunnet orientere oss og knytte dokumentasjonen til de punktene vi etterspurte.

Royal Bingodrift AS er et selskap som har sin forretningsadresse i Oslo, og har to bingolokaler Royal Bingodrift Strømmen og Royal Bingodrift Veitvedt. Selskapet har utpekt en hvitvaskingsansvarlig i ledelsen.

3.1 Risikovurderinger (hvvl. § 7)

For at en bingomedhjelper skal kunne vurdere risikoen for å bli misbrukt som ledd i hvitvasking, må risikoen konkretiseres basert på foretakets egen virksomhet. Dette innebærer at konkretisering av risikoen vil kunne være enklere for mindre bingomedhjelpere enn for større aktører med flere bingohaller og bredere kundespekter. Selv om risikoen kan oppleves som liten, må det gjøres reelle vurderinger av risikoen knyttet til egen virksomhet, og dette må dokumenteres.

Felles overordnet risikovurdering er en del av selskapets rutine (vedlegg 2). Vi har også mottatt risikovurderinger for bingohallene Veitvedt og Strømmen.

Samlet sett er har selskapet vurdert at det er lav risiko for både hvitvasking og terrorfinansiering i de to bingohallene. Risikovurderingene er delt inn i hovedtemaene:

- Produkter, tjenester og transaksjoner;
- Kundetyper.

3.1.1 Lotteritilsynets vurdering

Royal Bingodrift har identifisert de sentrale områder som er viktige for å kartlegge risikoen. Dere har tatt en vurdering av samtlige spill som tilbys, betalingsmidler og transaksjoner som aksepteres og kundegruppen deres. Dette er positivt og er et bra utgangspunkt for arbeid med risikostyring.

Vi vil samtidig bemerke at den overordnede risikovurderingen er for lite strukturert, de identifiserte risiko fremgår ikke tydelig av risikovurderingen, men er mest oppsummering av de ulike forhold og tiltak.

Når det gjelder risikovurderingene for de to hallene, fremstår de som overfladiske og ikke en fungerende operativ risikovurdering. Det står ikke noe om hvem som har gjennomført risikovurderingene og når dette ble gjort, men som et generelt tips kan det være en fordel å involvere ansatte i bingohallene i dette arbeidet. Videre ser vi at det ikke er identifisert konkrete risiko, men kun finnes en oppsummering av de ulike forhold ved hver bingohall og konklusjon på at risikoen er lav.

Vi vil understreke at det finnes flere risiko knyttet til hvitvasking og terrorfinansiering, hver risiko skal identifiseres og beskrives, og risikoklassifiseringen (lav-medium-høy) vil da være knyttet til den konkrete risikoen. Dette vil avhenge av de konkrete tiltak som finnes eller skal etableres for å håndtere den identifiserte risikoen. Risikovurderingen skal være et operativt dokument, som skal brukes både i opplæringen og driften. Det er viktig at Royal Bingodrift sine ansatte kan forstå risikoene knyttet til den konkrete hallen og bruker dette dokumentet regelmessig, det er det som kjennetegner virksomhetsinnrettede risikovurderingen.

3.2 Rutiner (hvvl. § 8)

Det er helt nødvendig å ha fastsatt rutiner for å sikre etterlevelse av hvitvaskingsloven, og dette er derfor også lovfestet som et krav. Rutinene må være basert på den virksomhetsinnrettede risikovurderingen som er gjort, slik at de er tilpasset virksomheten hos den enkelte bingomedhjelper. Rutinene skal være fastsatt av foretakets ledelse og det skal utpekes en hvitvaskingsansvarlig som skal følge opp disse.

Vi har fått et dokument som heter Rutine for håndtering av risiko for hvitvasking og terrorfinansiering. Rutinen er sist revidert 6. oktober 2022.

Dokumentet er delt inn i følgende tema:

1. Bakgrunn
  - 1.1 Formål
  - 1.2 Hva er hvitvasking og finansiering av terrorisme?
  - 1.3 Hvem er omfattet av rutinen?
2. Hvitvaskingsansvarlig
3. Virksomhetsbasert risikovurdering
  - 3.1 Produkter, tjenester og transaksjoner
    - 3.1.1. Type betalingsmidler og betalingsmetoder som aksepterer
    - 3.1.2. Er produktene og transaksjonene egnet til å fremme anonymitet?
    - 3.1.3. Er utbetaling av tilgodehavende på spillerkonto egnet til å hvitvaske utbytte fra straffbare handlinger eller til terrorfinansiering?
    - 3.1.4. Eksterne parter som leverer produkter og tjenester til kunden
  - 3.2 Kundetyper
    - 3.2.1. Aldersgrupper, fysiske personer, nasjonalitet
    - 3.2.2. Rekreasjonsspillere

- 3.2.3. Kunder med høy spilleinnsats og/eller endret spillemønster
- 3.2.4. Spillere som er tilbakeholdne med opplysninger
- 3.2.5. Politisk eksponerte personer (PEP)
- 3.2.6. Stråmannsaktivitet
- 4. Kundetiltak
  - 4.1 Etablering av nytt kundeforhold
  - 4.2 Forsterkede kundetiltak
    - 4.2.1 Risikoklassifisering av kunder
    - 4.2.2 PEP-tiltak
    - 4.2.3 Transaksjoner over 16.000 kr for uregistrerte spillere
    - 4.2.4 Mistenkelig aktivitet og mistenkelige transaksjoner
    - 4.2.5 Løpende oppfølging
- 5. Når og hvordan undersøkelser skal foretas
- 6. Rapporteringsplikt
- 7. Avvikling og avvisning av kundeforhold og transaksjon
  - 7.1 Avvikling og avvisning av kundeforhold
  - 7.2 Stans av mistenkelig transaksjon
- 8. Behandling og oppbevaring av opplysninger
- 9. Opplæring
- 10. Internkontroll

3.2.1 Lotteritilsynets vurdering

Lotteritilsynet ser at rutinen inneholder de sentrale temaer som samsvarer med bestemmelsene i hvitvaskingsloven. Det fremgår imidlertid ikke hvem som har utarbeidet dokumentet, når det er opprettet eller versjonslogg.

Lotteritilsynet finner videre at innholdet i dokumentet kan forbedres. Enkelte punkter inneholder for lite informasjon. Det er et dokument som deres ansatte skal bruke i sitt daglige arbeid, og da er det viktig at de forstår hva det konkrete kravet går ut på og hva de skal gjøre. For eksempel, sånne sentrale områder som rapporteringsplikt, opplæring og internkontroll er beskrevet kun i noen få setninger. Det er mulig å ha en generell beskrivelse i rutinen og ha egne prosedyrer/retningslinjer for internkontroll eller opplæring. Men når det er beskrevet så tynt og kun ett sted i rutinen, er det ikke tilstrekkelig.

Når dere ikke har på plass tilstrekkelige og detaljerte rutiner, innebærer det også at det blir vanskelig å ha tilstrekkelig kontroll på etterlevelse av kravene i hvitvaskingsloven.

3.3 Krav til opplæring (hvvl. § 36)

Kravet til opplæring skal sikre at alle ansatte er i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering. For å sikre at det blir gitt relevant og tilstrekkelig opplæring, og at opplæringen blir vedlikeholdt, må ledelsen hos bingomedhjelperne vurdere hvordan dette kravet skal ivaretas i egen virksomhet og nedfelle dette i en rutine. Denne rutinen må konkretiseres i en opplæringsplan for en kommende periode, for eksempel et år. Planen må vise hvem som skal ha opplæring,

i hva og når. De som skal ha opplæring må gis tid og anledning til å gjennomføre denne på en måte som gjør at de faktisk tilegner seg kunnskapen.

Ansatte som utfører arbeidet i bingohallene må ha kunnskap om hvordan hvitvasking og terrorfinansiering skjer, slik at de er i stand til å ha oppmerksomhet mot slike forhold i utførelsen av sitt arbeid. De må kjenne til de interne rutinene for hvordan de skal håndtere situasjoner der det kan være usikkerhet knyttet til et forhold de ser. De må vite hvem de skal kontakte for å diskutere den konkrete situasjonen, herunder om det skal iverksettes nærmere undersøkelser og hvordan. De må også vite når de skal kontakte hvitvaskingsansvarlig, for eventuell rapportering til Økokrim. Dette må nedfelles i egen rutine, og opplæringen må dekke denne rutinen og øvrige rutiner som skal sikre etterlevelsen av pliktene i hvitvaskingsloven.

Vi kan se at enkelte krav til opplæring er nevnt i Rutinen' kapittel 9, samt er det sendt signerte deltakerlister fra et kurs.

3.3.1 Lotteritilsynets vurdering

Rutinens kapittel 9 inneholder enkelte krav til opplæringen, men samtidig bruker dere vage formuleringer som «tilstrekkelig opplæring», «jevnlig opplæring» uten å definere hva dette innebærer.

Lotteritilsynet kan ikke se at det er utarbeidet konkrete opplæringsplaner som viser hvem som skal ha opplæring, på hvilket tidspunkt det skal skje og hva opplæringen skal omhandle. Opplæringen må være tilpasset rollen/ansvarsområdet den enkelte medarbeider har. Vi kan heller ikke se at det er definert krav til kompetanse og opplæring for hvitvaskingsansvarlig.

Vi har ikke mottatt noe opplæringsmaterieil som brukes i opplæringen eller noe mer informasjon om hva kurset går ut på.

Det kan være enklere for dere å få oversikt og kontroll på opplæringen når dere får på plass en egen plan eller rutine for opplæring, jf. punkt 3.2.1.

3.4 Kundetiltak og løpende oppfølging (hvvl. kap. 4)

Formålet med å gjennomføre kundetiltak er at rapporteringspliktige skal kjenne sine kunder. Når en kjenner identiteten til kunden og kundeforholdets formål, kan bingomedhjelperen iverksette tilpasset og risikobaserte tiltak mot den enkelte kunde.

Kundetiltak skal gjennomføres ved etablering av kundeforhold, ved transaksjoner over 16 000 kroner eller ved mistanke om terrorfinansiering. Hvitvaskingsloven stiller blant annet krav til at den rapporteringspliktige kartlegger kundens identitet, kundeforholdets eller transaksjonens formål og tilsiktede art, og om kunden er en politisk eksponert person (PEP).

Hvitvaskingsloven stiller også krav til løpende oppfølging av kundeforholdet. Rapporteringspliktige må oppdatere kundeopplysninger og annen relevant

dokumentasjon, samt overvåke kundeferd, herunder transaksjonsmønstre. Ansatte i bingohallen må følge med på kundenes aktivitet og påse at de kjenner kunden tilstrekkelig til å gjennomføre nødvendige kundetiltak og vurderinger for å kunne håndtere risikoen som den enkelte kunde innebærer. Formålet med oppfølgingen er å oppdage avvikende eller endret adferd fra kunden.

Royal Bingodrift har ikke forklart noe særlig hvordan kjøp og salg av spill blir registrert. Vi fikk tilsendt dagsrapporter og selskapet har videre forklart at det føres daglig et dagsoppgjør for alle avdelingene, disse tallene overføres til regneark for oppfølging av kontanter og bank.

Vi har fått et kundeerklærings skjema som skal fylles ut ved etablering av nytt kundeforhold. Royal Bingodrift har i tillegg kommentert at alle deres kunder har signert på at de ikke er PEP, og at de anser det lite sannsynlig at de har PEP kunder i sine lokaler og har heller ikke fulgt noe opp.

Når det gjelder kundetiltak blir det opplyst at Royal Bingodrift ikke har hatt kunder med forsterket kundetiltak. De følger opp kunder som har vunnet over kr 10 000 og at dette blir overført til bankkonto.

3.4.1 Lotteritilsynets vurdering

Lotteritilsynet ser at enkelte kapitler i rutinen beskriver kundetiltak, PEP-tiltak, og beskriver det med utbetaling av gevinster.

Men i og med at hele rutinen er for lite strukturert, kan man fort se at alle disse tiltakene er spredt over hele rutinen, og det er vanskelig å se sammenhengen og det blir enklere for de ansatte som skal bruke rutinene å finne frem relevant informasjon.

Når det gjelder forsterkede tiltak, skriver Royal Bingodrift i sin rutine at:

«Vi anser at det foreligger forhøyet risiko for følgende kunder:

- Politisk eksponerte personer (PEP), jf. punkt 3.2.4 og vedlegg 3
- Gjester hvor det er tvil om gyldigheten om vedkommendes ID-papirer
- Gjester som er svært tilbakeholdne med opplysninger
- Gjester som åpenbart angir falske opplysninger eller som er vanskelige å identifisere
- Statsborgere fra land som er listet på EU-kommisjonens eller FATFs liste over høyrisikoland, jf. vedlegg 4
- Kunder som utøver mistenkelig spilleatferd».

Lotteritilsynet stusser over at det ikke hadde vært en eneste kunde som falt innenfor kategorien kunder med forhøyet risiko. Rutinen har ikke vedlegg 4 som inneholder FATF-liste med høyrisikoland.

På spørsmål om hvilke indikatorer dere har for å avdekke mistenkelige transaksjoner, har dere ikke sendt noe svar. Vi ser imidlertid at rutinens pkt. 4.2.4 sier følgende Det er ikke mulig å gi en uttømmende liste over mistenkelige forhold, men følgende

aktiviteter kan være indikatorer på mistenkelige forhold som kan gi grunn til ekstra oppmerksomhet fra personalet...». Deretter er det listet opp enkelte eksempler på indikatorer på mistenkelige forhold. Vi vil samtidig understreke at det er viktig å gi så uttømmende liste, som mulig, slik at deres ansatte kan bruke den i sitt daglige arbeid.

Vi kan også se at de tilsendte dagsoppgjør mangler signatur.

For at de ansatte ved Royal Bingodrift sine bingohaller skal kunne gjennomføre tilstrekkelige kundetiltak og vite hvilke kundetiltak som skal gjennomføres og når de skal gjennomføres, må rutinen få bedre struktur, ha tydelig beskrivelse av tiltak og indikatorer, og, ikke minst, må dere dokumentere etterlevelse. Selv med eksisterende rutinene og de tiltak som er definert der, ser vi at det er lite samsvar mellom det som står i rutinen og de svar som vi har fått fra Royal Bingodrift. Det er ikke tilstrekkelig å konkludere med at det er lav risiko på alt, og la være å gjennomføre de tiltak som dere selv har definert i rutinen.

Commented [ATM1]: har

3.5 Undersøkelse og rapportering til Økokrim (hvvl. kap. 5)

Rapporteringspliktige som avdekker forhold som kan indikere at midler har tilknytning til hvitvasking eller terrorfinansiering, skal foreta nærmere undersøkelser. Terskelen for undersøkelser er lav, og enhver indikasjon kan i utgangspunktet være tilstrekkelig. Undersøkelser skal alltid gjennomføres dersom det avdekkes forhold som avviker fra den rapporteringspliktiges kjennskap til kunden og kundeforholdets formål og tilsiktede art, jf. hvvl. § 25.

Rapporteringsplikten inntreffer dersom undersøkelser av et eller flere mistenkelige forhold ikke blir avkreftet. Mistankegrunnlaget er lavt, og det kreves ikke sannsynlighetsovervekt for at det foreligger noe mistenkelig før rapporteringsplikten inntreffer. Hvitvaskingsansvarlig er ansvarlig for å oversende opplysninger som nevnt i hvvl. § 26 til Økokrim, jf. hvitvaskingsforskriften § 5-1.

Royal Bingodrift har opplyst at de ikke hadde hatt mistenkelig bruk av kontanter fra kunder, derfor ble det ikke vært foretatt interne undersøkelser. Det ble heller ikke sendt noen rapporter til Økokrim.

3.5.1 Lotteritilsynets vurdering

Lotteritilsynet finner det underlig at det ikke har forekommet noen mistenkelige transaksjoner helt siden hvitvaskingsloven trådte i kraft, det vil si i 5 år. Vi vil understreke at det ikke kun mistenkelig bruk av kontanter som utløser undersøkelsesplikt. Andre mistenkelige forhold som dere blant annet lister opp i pkt. 4.2.4 skal undersøkes og eventuelt rapporteres til Økokrim.

Det er derfor viktig at dere foretar gjennomgang av deres praksis på dette området, får på plass en god og strukturert rutine som sier tydelig i hvilke tilfeller det skal foretas nærmere undersøkelser og hva som skal rapporteres til Økokrim. Vi minner om at terskelen for å gjennomføre nærmere undersøkelser er lav.

3.6 Internkontroll (hvvl. § 35)

Kravet til interkontroll innebærer at virksomheten må ha kontrollrutiner som er egnet til å avdekke manglende etterlevelse av hvitvaskingsregelverket. Hyppigheten, omfanget og følgene av internkontrollen vil bero på en vurdering av foretakets art og omfang.

Internkontrollen skal gjøre virksomheten i stand til å avdekke svakheter og identifisere forbedringspotensial ved eget arbeid med tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering. Formålet med å identifisere eventuelle svakheter er at rapporteringspliktige iverksetter nødvendige tiltak for å forhindre at manglende etterlevelse fortsetter, samt gjør endringer i virksomhetens rutiner for å overholde hvitvaskingsloven. Internkontroll er en forutsetning for at rutinene effektivt skal kunne oppdateres av den øverste ledelsen.

Royal Bingodrift har ikke sendt oss noe rutine eller noe rutine for internkontroll eller rapporter fra gjennomførte interne revisjoner. De har imidlertid opplyst at de hadde gjennomgått hvitvaskingsreglene med de ansatte (ref. til deltakerlisten). Videre informerte selskapet at de gikk gjennom dokumentene som ligger i mappe på stedet.

3.6.1 Lotteritilsynets vurdering

Lotteritilsynet vil bemerke innledningsvis at gjennomgang av rutiner med de ansatte er en del av opplæringen, med det er ikke det som forventes av en rapporteringspliktig etter hvvl. § 35.

Vi viser også til deres rutine pkt. 10, der dere skriver litt om internkontroll. Denne beskrivelsen er veldig ustrukturert og kort, men til og med der står det et internt krav om stikkprøvekontroller.

Internkontroll er en prosess som består av kontinuerlige oppgaver og aktiviteter, iverksatt og utført av virksomhetens styre, ledelse og øvrige ansatte. Det er derfor viktig at dere får en god og detaljert rutine på deres internkontroll, der dere beskriver hvilke aktiviteter skal hjelpe dere å avdekke svakheter ved etterlevelsen av hvvl. og identifisere forbedringsområder. Det kan også være et bra tiltak å etablere egen plan for de ulike kontroller, som beskriver hyppighet og ansvarsområder.

Vi vil også bemerke at interkontroll forutsetter en klar og tydelig rollefordeling. Vi har ikke fått tilsendt noe organisasjonskart, og rutinen beskriver ikke de ulike rollene og rapporteringslinjer i deres virksomhet.

4. Oppsummering av resultat og videre oppfølging

Dokumentasjonen viser i all hovedsak at Royal Bingodrift har fått på plass noe dokumentasjon som skal sikre at de overholder kravene i hvitvaskingsloven med tilhørende forskrift etterleves.

Under tilsynet har vi avdekket to avvik (brudd på lovbestemmelse) og fire merknader.

4.1 Avvik

Lotteritilsynet har funnet to avvik (brudd på hvitvaskingsloven):

Avvik 1 - Opplæring

Hvitvaskingsloven § 36 lyder:

«(1) Rapporteringspliktige skal sikre at ansatte og andre som utfører oppdrag for foretaket, gis opplæring slik at de er kjent med virksomhetens forpliktelser etter loven her og i stand til å gjenkjenne forhold som kan indikere hvitvasking og terrorfinansiering.

(2) Opplæringen skal gis jevnlig slik at kunnskapen vedlikeholdes og oppdateres».

Lotteritilsynet mener at det ikke ble dokumentert at opplæringsplikten etterleves. Opplæringsplikten innebærer som minimum at det skal fremlegges opplæringsplan e.l., at det kan dokumenteres både innhold og gjennomføringen på opplæringen.

Royal Bingodrift har ikke dokumentert at dere har en opplæringsplan tilpasset de ulike rollene i deres virksomhet. Dette er brudd på hvitvaskingsloven § 36.

Avvik 2 - Internkontroll

Hvitvaskingsloven § 35 lyder:

«(1) Rapporteringspliktige skal gjennom internkontroll i virksomheten sørge for at loven her overholes

(2) Dersom en risikovurdering av virksomhetens omfang og art tilsier det, skal rapporteringspliktige

a) utnevne etterlevelsansvarlig

b) gjennomføre skikkettsvurderinger av ansatte

c) opprette en uavhengig kontroll med at virksomhetens interne rutiner overholdes».

Lotteritilsynet mener at det ikke ble etablert systemer som kan avdekke manglende etterlevelse av hvitvaskingsregelverket og som sikrer kontinuerlig forbedring på området. Vi ser også at Royal Bingodrift blander opplæringskrav og krav til internkontroll.

Som minstekrav burde det vært fremlagt en plan for internkontroll, som viser aktivitet, ansvarlig, dato for gjennomføring av kontrollaktiviteten, i tillegg til interne rapporter

som viser hvordan avvikene følges opp og hvordan selskapet jobber med kontinuerlig forbedring. Dette er brudd på hvitvaskingsloven § 35.

4.2 Merknader

Lotteritilsynet har under revisjonen kartlagt følgende forbedringsområder (merknader):

Merknad 1 - Risikovurdering

Lotteritilsynet har mottatt tre risikovurderinger - overordnet risikovurdering (som er en del av rutinen) og risikovurderinger for to bingohaller. Den overordnede risikovurderingen tar for seg sentrale områder, men er ikke tilstrekkelig uttømmende og detaljert og er for lite strukturert. For å sikre at dere har et tilstrekkelig dokumentert grunnlag for risikobasert tilnærming og risikoreduserende tiltak, må dere sørge for at samtlige områder er tilstrekkelig kartlagt, analysert og vurdert. Det er også viktig at risikovurderingen er oversiktlig og lett å navigere i, slik at deres ansatte kan bruke den i sitt arbeid.

De to spesifikke risikovurderinger er for lite strukturert og overfladiske. Det er viktig at dere jobber kontinuerlig med disse, og ikke minst bruker dem i deres daglige drift. For å sikre at dere har tilstrekkelige risikovurderinger på «hallnivå», må dere identifisere og analysere de konkrete risiko for den aktuelle bingohallen, videre skal det settes konkrete tiltak og utpekes ansvarlige for oppfølging av de ulike tiltak.

Vi anbefaler Royal Bingodrift å jobbe videre med risikokartleggingen og analysene, slik at dere sikrer at både på overordnet nivå og tiltak på «hallnivå» er lett å etterleve og følge opp. Se nærmere under punkt 3.1.1.

Merknad 2 – Rutiner

Lotteritilsynet ber dere om å få foreta gjennomgang av deres rutine, og se om den beskriver tilstrekkelig de krav som settes i hvvl, om den er strukturert og brukervennlig. Dere kan vurdere selv om det er hensiktsmessig å lage f.eks. en egen rutine for opplæring eller andre områder, eller beskrive det detaljert nok i den eksisterende rutinen. Se nærmere under pkt. 3.2.1.

Merknad 3 – Kundetiltak og løpende oppfølging

Royal Bingodrift må få på plass rutiner som medarbeiderne kan nytte seg av i sitt arbeid, slik at de kan iverksette tiltak for å sikre at selskapet ikke blir misbrukt til hvitvasking eller terrorfinansiering.

I rutinene må det konkretiseres hvilke indikatorer dere har og hvilke tiltak som skal settes i verk for å oppfylle kravene i hvitvaskingsloven kap. 4. Dette for å sikre at kundetiltak blir iverksatt til rett tid og på riktig nivå. Det må også fremgå hvordan dere sikrer løpende oppfølging av eksisterende kundeforhold. Se nærmere under punkt. 3.4.1.

Videre er det viktig at dere sørger for etterlevelse av kravet til løpende oppfølging, og dokumenterer de ulike tiltak som er gjennomført.

Merknad 4 – Undersøkelsesplikt og rapportering til Økokrim

Royal Bingodrift må gå gjennom sin praksis rundt undersøkelser av mistenkelige forhold og praksis rundt rapportering til Økokrim. Det forventes også at det blir særlig fokus på dette temaet under opplæringen for de som jobber i bingohaller. Se nærmere under pkt. 3.5.1

Lotteritilsynet ber om å få tilbakemelding på hvordan dere vil følge opp avviket og merknadene snarest mulig. Tilbakemeldingen må inneholde en tiltaksplan med frister for når tiltakene skal være gjennomført. Lukking av avviket må prioriteres omgående.

Frist for tilbakemelding er 7. september 2023.